

Osnovna škola	Klinča Sela
Nastavni predmet	Katolički vjeronauk
Vjeroučitelj	Josip Kunac, <i>prof.</i>
Razredni odjel	6. razred
Redni broj pripreme	33.
Nastavna cjelina / tema	IV. CRKVA TIJEKOM POVIJESTI
Nastavna jedinica / podtema	5. Križarski ratovi i inkvizicija

Odgojno-obrazovni ishodi učenja:

OŠ KV C.6.2. Učenik uviđa povezanost ljubavi, odgovornosti i slobode.

OŠ KV C.6.2. Učenik objašnjava Isusov poziv za izgradnju pravednijega i boljega svijeta.

OŠ KV D.6.1. Učenik navodi pozitivnu i negativnu stranu Crkve u srednjemu vijeku i prepoznaje stalnu potrebu »pročišćavanja« Crkve od ljudskih mana i usmjeravanje prema božanskome.

Ključni pojmovi	križarski ratovi, 1096., Urban II., Sveta zemlja, Zadar, Carigrad, 1212., inkvizicija, hereza, krivovjere, kazne, kajanje, Ivanovci, templari, teutonci
Središnje / problemsko pitanje	Zašto dobar cilj ne opravdava nasilje i prisilu, ni kada se oni čine u ime vjere?
Nastavne metode	razgovor, recipročno poučavanje, rad na povijesnom tekstu, uzročno-posljedična analiza, prosuđivanje moralne situacije, rad sa slikom i simbolima, analiza umjetničkoga djela, crtanje bojicama, poučna priča, formativna provjera
Oblici rada	frontalni rad, individualni rad, rad u paru, rad u skupinama
Nastavna sredstva	udžbenik, str. 38–39, radna bilježnica, str. 56–57, digitalni udžbenik, bilježnica, fotografija križarskoga dvorca, prikazi znakova ivanovaca, templara i teutonaca, reprodukcija Cristiano Banti: Galileo pred Rimskom inkvizicijom, radni predlošci, projektor / pametna ploča, papir i bojice
Međupredmetne poveznice	Hrvatski jezik – sažimanje i obrazlaganje; Osobni i socijalni razvoj – nenasilje, odgovornost i uvažavanje; Građanski odgoj – dostojanstvo, sloboda uvjerenja i mirno rješavanje sukoba; Likovna kultura – analiza povijesne slike; Učiti kako učiti – dokazivanje iz izvora

Vrednovanje:

Vrednovanje za učenje: odgovori u recipročnom poučavanju, uzročno-posljedične tablice, prosuđivanje situacija, analiza povijesne slike i formativna provjera.

Vrednovanje kao učenje: samovrednovanje semaforom razumijevanja uz diskretnu mogućnost izbora.

Vrednovanje naučenoga: formalno brojčano vrednovanje nije predviđeno.

TIJEK NASTAVNOGA SATA

I. UVODNI DIO – DOŽIVI (približno 7–10 minuta)

Uvodna molitva:

Oče naš...

ili:

Gospodine Isuse, Ti nas učiš da se istina ne brani mržnjom i da se vjera ne nameće silom. Daj nam hrabrost priznati pogrešku, poštovati slobodu drugoga i birati mir, pravdu i dobro čak i kada je to teži put. Amen.

Alternativa: Vjeroučitelj će pročitati: „Jao onima koji zlo dobrom nazivaju, a dobro zlom...” (Iz 5,20). Nakon kratke tišine učenici u sebi izgovore: „Isuse, pomози mi razlikovati dobro od zla.”

Povezivanje s prethodnim satom / pregled domaće zadaće:

Učenici daju vjeroučitelju na uvid domaću zadaću od prošloga susreta:

„Učenici će riješiti, ili dovršiti rješavanje RB, str. 54–55.”

Ili:

„Učenici će nacrtati ili opisati jednu građevinu, knjigu ili ustanovu koja za njih predstavlja znanje ili umjetnost i napisati zašto je vrijedna čuvanja.”

Motivacija:

Vjeroučitelj će prikazati tri znaka viteških redova bez njihovih naziva. Učenici pojedinačno zapisuju što im simbol križa na štitu sugerira: zaštitu, vjeru, rat, pripadnost ili nešto drugo. U paru uspoređuju pretpostavke. Cilj je otvoriti pitanje može li isti vjerski simbol biti povezan i s plemenitom nakanom i s nasilnim postupkom.



Razgovor:

- Što je zajedničko prikazanim znakovima? (Štit i znak križa, uz različite boje i oblike.)
- Što štit obično simbolizira? (Zaštitu, obranu, pripadnost ili vojnu ulogu.)
- Je li sam simbol dovoljan da znamo je li neko djelo dobro? (Ne; moralno se prosuđuju namjera, način i posljedice postupka.)

Najava teme i središnjega pitanja:

Danas upoznajemo jednu od „tamnih“ stranica srednjovjekovne povijesti Crkve – križarske ratove i inkviziciju. Posebno ćemo razlikovati početne nakane od nasilnih postupaka i posljedica te uočiti važnost priznanja krivnje i kajanja. Istraživat ćemo: Zašto dobar cilj ne opravdava nasilje i prisilu, ni kada se oni čine u ime vjere?

II. SREDIŠNJI DIO – OTKRIJ I POVEŽI (približno 27–30 minuta)

Napomena o izboru aktivnosti: Aktivnosti u nastavku predstavljaju prijedloge i mogućnosti izbora. Nije predviđeno da se sve provedu u jednom nastavnom satu. Vjeroučitelj odabire aktivnosti prema odgojno-obrazovnim ishodima, raspoloživom vremenu, osobitostima razreda, dostupnoj opremi i potrebama učenika.

Aktivnost 1: Obrada teksta / sadržaja (rad u skupinama i zajednička provjera, 14 minuta)

a) Učenici će raditi recipročnim poučavanjem na glavnom tekstu „Križarski ratovi i inkvizicija“, udžbenik, str. 38–39. Tekst se dijeli na dvije cjeline: KRIŽARSKI RATOVI i INKVIZICIJA. U skupini se izmjenjuju četiri uloge: SAŽIMAC – sažima odlomak; PITAČ – postavlja pitanje; TRAŽITELJ DOKAZA – pronalazi rečenicu koja potvrđuje odgovor; ZAKLJUČIVAČ – oblikuje pouku. Nakon toga skupine razmjenjuju zaključke.

Rješenje: Križarski ratovi: 1096., papa Urban II., oslobođenje Svete zemlje, osam ratova tijekom dva stoljeća, ali i pljačke, krvoprolića, Zadar, Carigrad i dječji pohod 1212.; motivi nisu bili jednaki kod svih. Inkvizicija: odgovor na heretičke pokrete, u 13. st. crkveni sudovi u suradnji s državnim vlastima, različite kazne; trajala do 18. st. i danas se prosuđuje kao sramotna i žalosna pojava. Pouka: dobra nakana ne opravdava nasilje ni prisilu.

Radni predložak:

ULOGA	ŠTO RADI?	BILJEŠKA
SAŽIMAC	sažima najvažnije	
PITAČ	postavlja ključno pitanje	
TRAŽITELJ DOKAZA	navodi dokaz iz teksta	
ZAKLJUČIVAČ	oblikuje pouku	

b) Učenici će pogledati video – zapis “Križarski ratovi”; 8:36'; Izvor: Lectio Brevis; YouTube



Ili:

Učenici će pročitati tekst „Križarski ratovi i inkvizicija“, udžbenik, str. 38-39, zatim odgovoriti na pitanja i proučiti shematski prikaz.

Razgovor:

- Kada i na čiji poziv počinju križarski ratovi? (1096. na poziv pape Urbana II.)
- Koji je cilj naveden u tekstu? (Oslobođenje Svete zemlje od muslimana.)
- Koje tragične događaje tekst posebno izdvaja? (Opsadu i osvajanje Zadra, razaranje i osvajanje Carigrada u 4. križarskom ratu te dječji pohod 1212.)
- Jesu li svi sudionici imali iste motive? (Ne; neki su išli iz iskrene vjere, a neki su vidjeli priliku za bogaćenje i pljačku.)
- Zašto je nastala inkvizicija? (Kao odgovor na širenje heretičkih pokreta.)
- Tko je vodio istražni postupak, a tko provodio kaznu? (Crkva je vodila postupak, državne vlasti provodile kaznu.)
- Kako tekst prosuđuje inkviziciju? (Kao sramotnu i žalosnu pojavu u povijesti Crkve.)
- Što je učinio papa Ivan Pavao II.? (Izrazio kajanje i zatražio oprost za propuste i krivnju Crkve kroz povijest, uključujući križarske ratove i inkviziciju.)

Shematski prikaz i ključni naglasci:

DOBAR CILJ NE OPRAVDAVA NASILJE I PRISILU

KRIŽARSKI RATOVI

- namjera: sveta mjesta
- problem: rat • pljačka
- pouka: vjera bez nasilja

INKVIZICIJA

- namjera: zaštita vjere
- problem: prisila • kazne
- pouka: istina i kajanje

Kršćanski naglasak: Dobar cilj ne opravdava zlo sredstvo. Vjera se ne može nametnuti silom; Kristov put prepoznamo po istini, slobodi, obraćenju i ljubavi.

Aktivnost 2: Četiri oznake kroz vrijeme (individualni rad, 6 minuta)

Učenici će povezati četiri vremenske oznake s događajem i jednom posljedicom.

Rješenje: 1096. – početak križarskih ratova; 1212. – neuspjeli dječji križarski pohod; 13. st. – ustanovljenje inkvizicije; 18. st. – završetak razdoblja inkvizicije prema udžbeniku.

Radni predložak:

VRIJEME	DOGAĐAJ	JEDNA POSLJEDICA / ZNAČENJE
---------	---------	--------------------------------

1096.	_____	_____
1212.	_____	_____
13. st.	_____	_____
18. st.	_____	_____

Aktivnost 3: Može li se zlo opravdati dobrim ciljem? (rad u paru, 8 minuta)

Rad u paru. Učenici će odgovoriti na pitanje s margine stranice: „Mogu li se zla djela opravdati dobrim ciljem?“ Dobivaju tri kratke situacije i uz svaku označavaju DOBAR CILJ / LOŠ POSTUPAK / BOLJI PUT. Ne traže se osobna iskustva.

Rješenje: Prve dvije situacije imaju cilj koji može biti razumljiv, ali pogrešan način; treća pokazuje put razgovora, dokaza i poštovanja.

Radni predložak:

Mogu li se zla djela opravdati dobrim ciljem?

SITUACIJA	CILJ	POSTUPAK	BOLJI PUT
Želim obraniti prijatelja pa vrijeđam drugoga učenika.	_____	_____	_____
Želim da netko prihvati moj stav pa mu prijetim.	_____	_____	_____
Želim ispraviti pogrešku pa mirno iznosim dokaz i razgovaram.	_____	_____	_____

Aktivnost 4: Križarski ratovi – što tekst stvarno kaže? (rad u skupinama, 8 minuta)

Rad u skupinama. Učenici će popuniti tablicu samo podacima iz udžbenika. Nakon toga skupina bira jedan podatak koji pokazuje razliku između početne nakane i stvarnih posljedica.

Rješenje: Početak: 1096.; papa Urban II.; cilj: oslobođenje Svete zemlje; broj: osam; trajanje: dva stoljeća; tragični događaji: Zadar, Carigrad, dječji pohod 1212.; motivi: iskrena vjera i također bogaćenje / pljačka.

Radni predložak:

POČETAK	POZIV	CILJ	BROJ / TRAJANJE	TRAGIČNI DOGAĐAJI	RAZLIČITI MOTIVI
_____	_____	_____	_____	_____	_____

Aktivnost 5: Inkvizicija – uzrok, postupak, kazne, prosudba (individualni rad, 8 minuta)

Učenici će iz teksta izdvojiti četiri cjeline: zašto je ustanovljena, tko je vodio postupak, koje su kazne navedene i kako udžbenik prosuđuje tu pojavu. Posebno razlikuju istražni postupak od izvršenja kazne.

Rješenje: Uzrok: širenje heretičkih pokreta; postupak: crkveni sudovi s papinim dopuštenjem, Crkva vodi istragu; kazne za pokajane: post, pokora, hodočašća, novčane kazne; za ustrajne: tamnica i spaljivanje na lomači, kaznu provode državne vlasti; prosudba: sramotna i žalosna pojava do 18. st.

Radni predložak:

ZAŠTO?	TKO VODI POSTUPAK?	KAZNE	KAKO SE DANAS PROSUĐUJE?
_____	_____	_____	_____

Aktivnost 6: Križarski dvorac – što slika govori o ratu? (rad u paru, 7 minuta)

Rad u paru. Učenici će promotriti fotografiju križarskoga dvorca u Siriji iz digitalnoga udžbenika. Opisuju položaj, masivne zidove i obrambeni dojam građevine te zaključuju zašto takva slika može pomoći razumjeti da su križarski pohodi bili stvarni ratni sukobi, a ne samo putovanja.

Rješenje: Mogući zaključak: masivni zidovi i obrambeni položaj upućuju na ratno okruženje, zaštitu i sukob; time se vizualno dopunjuje tekst o vojnim pohodima i posljedicama rata.



Križarski dvorac u Siriji – digitalni udžbenik

Aktivnost 7: Viteški redovi – tri znaka (rad u skupinama, 9 minuta)

Rad u skupinama. Učenici će promotriti grbove / znakove triju viteških redova iz digitalnoga udžbenika: IVANOVCI – TEMPLARI – TEUTONCI. Najprije samo opisuju boje, oblik štita i križa. Zatim, ako su dostupni internet i tableti, istražuju kada je red nastao, tko ga je osnovao ako je podatak dostupan, čime se posebno bavio i kakav je plašt / znak imao.

Rješenje: Iz priloženih slika mogu se sigurno opisati znakovi: Ivanovci – bijeli križ na tamnom štitu; templari – crveni križ; teutonci – crni križ na bijelom štitu. Povijesne podatke učenici provjeravaju u izvoru koji koriste.



Ivanovci



Templari



Teutonci

Aktivnost 8: „Jao onima koji zlo dobrom nazivaju“ (individualni rad, 6 minuta)

Učenici će pročitati Iz 5,20 iz udžbenika i objasniti zašto je taj redak postavljen uz temu križarskih ratova. Zatim dovršavaju rečenicu: „Dobra namjera prestaje biti dobra kada...“

Rješenje: Poveznica: ljudi mogu pogrešno proglasiti nasilje dobrim ako ga opravdavaju uzvišenim ciljem. Mogući završetak: „...kada za ostvarenje cilja svjesno biramo nepravdu, prisilu ili nasilje.“

Iz 5,20

„Jao onima koji zlo dobrom nazivaju, a dobro zlom, koji od tame svjetlost prave, a od svjetlosti tamu, koji gorko slatkim čine, a slatko gorkim!“

Dobra namjera prestaje biti dobra kada...

Aktivnost 9: Kad se dobra zamisao izopači (rad u paru, 7 minuta)

Rad u paru. Učenici će pročitati tekst iz udžbenika i izdvojiti tri poruke: 1. nasilje u ime vjere postojalo je; 2. dobra nakana može biti upropaštena interesima; 3. svijet se mijenja činjenjem dobra.

Rješenje: Tri tražene poruke nalaze se izravno u tekstu. Učenici ih preoblikuju svojim riječima bez ublažavanja odgovornosti za počinjeno zlo.

„Nasilja u ime vjere bilo je dosta u povijesti. Uz sve dobro što je Crkva kroz povijest učinila, ima i onoga što se nije trebalo dogoditi. Ponekad početna, dobra zamisao i nakana bude upropaštena zbog različitih interesa pojedinaca ili skupina. Tako biva kada se čovjek stavi na mjesto Boga i umjesto dobra čini zlo. Jedini način na koji možemo mijenjati svijet jest činiti dobro.“

Aktivnost 10: Priznati pogrešku – znak slabosti ili zrelosti? (rad u skupinama, 8 minuta)

Rad u skupinama. Učenici će povezati misao Johanna Kaspara Lavatera „Priznati da smo bili u zabludi samo je priznanje da smo danas pametniji nego jučer“ s podatkom da je papa Ivan Pavao II. izrazio kajanje i zatražio oprost za propuste i krivnju Crkve tijekom povijesti. Skupina oblikuje jednu rečenicu o tome zašto je priznanje pogreške važno za obnovu zajednice.

Rješenje: Mogući odgovor: priznati pogrešku ne briše štetu, ali je nužan korak prema istini, odgovornosti, oprostu i promjeni ponašanja.

„Priznati da smo bili u zabludi samo je priznanje da smo danas pametniji nego jučer“

Aktivnost 11: „Što bi učinio Isus?“ – tri odluke (individualni rad, 7 minuta)

Učenici će odgovoriti na pitanja s margine stranice: „Može li se silom natjerati nekoga da postane kršćanin?“ i „Što ja mogu činiti da drugi povjeruju u Krista?“ Zatim u tri ponuđene situacije biraju postupak koji najbolje odgovara rečenici: „Kada želiš znati što je ispravno, pitaj Isusa. Što bi učinio on?“

Rješenje: Vjera se ne može stvarno nametnuti silom. Kršćanin može svjedočiti primjerom, poštovanjem, razgovorom, služenjem i dobrim djelima, uz poštovanje slobode drugoga.

Radni predložak:

Može li se silom natjerati nekoga da postane kršćanin?

SITUACIJA	A	B	MOJ IZBOR
Netko ne dijeli moje vjersko uvjerenje.	prisiljavam ga	razgovaram s poštovanjem	_____
Netko me izaziva zbog vjere.	uzvraćam uvredom	mirno objasnim svoj stav	_____
Želim pokazati vjeru.	činim dobro i poštujem slobodu	tražim da svi misle isto	_____

Aktivnost 12: Učimo iz umjetnosti (rad u skupinama, 9 minuta)

Rad u skupinama. Učenici će promotriti reprodukciju Cristiana Bantija „Galileo pred Rimskom inkvizicijom“. Najprije opisuju prvi dojam, zatim boje i svjetlo, likove i njihove položaje, geste, raspored osoba i raspoloženje. Tek potom povezuju prikaz s temom suđenja, odnosa autoriteta i pojedinca te potrebom poštenoga prosuđivanja.

Informativno o umjetniku:

Cristiano Banti (1824.–1904.) bio je talijanski slikar 19. stoljeća povezan s krugom Macchiaioli. Slikao je povijesne i religiozne prizore, među njima i prikaz Galilea pred Rimskom inkvizicijom.



Cristiano Banti, *Galileo pred Rimskom inkvizicijom*

Razgovor:

- Kakav je prvi dojam i raspoloženje prizora? (Ozbiljno, napeto, formalno; učenici mogu imati različite dojmove.)
- Gdje je svjetlo i kamo vodi pogled? (Svjetlo naglašava osobe i prostor razgovora / suđenja.)
- Kako su likovi raspoređeni? (Jedna strana djeluje kao skupina autoriteta, a Galileo stoji odvojeno pred njima.)
- Što govore geste i držanje tijela? (Upućuju na ispitivanje, raspravu, napetost i neravnotežan položaj.)
- Koju poruku o odgovornosti prosuđivanja možemo povezati s temom? (Autoritet mora tražiti istinu pravedno, bez prisile i ponižavanja.)

Aktivnost 13: Od dobre nakane do loše posljedice (individualni rad – crtanje bojicama, 8 minuta)

Učenici će u četiri kadra nacrtati: 1. DOBRA NAKANA, 2. NASILNI PUT, 3. POSLJEDICE, 4. POUKA. U svakom kadru crtaju jednostavan simbol i pišu najviše četiri riječi. Crtež ne smije prikazivati ozljede ni nasilje na uznemirujući način.

Radni predložak:

1 DOBRA NAKANA	2 NASILNI PUT	3 POSLJEDICE	4 POUKA

Mogući primjer rješenja:

1 DOBRA NAKANA htio sam pomoći	2 NASILNI PUT pogrešan izbor	3 POSLJEDICE tužan i sam	4 POUKA biram dobro
--	--	--	-----------------------------------

Aktivnost 14: Tri viteška štita (individualni rad – crtanje bojicama, 8 minuta)

Učenici će u tri polja prema priloženim digitalnim slikama nacrtati pojednostavljene znakove: IVANOVCI, TEMPLARI i TEUTONCI. Ispod svakoga pišu samo boje i oblik križa koji opažaju na prikazu.

Radni predložak:

IVANOVCI	TEMPLARI	TEUTONCI

Mogući primjer rješenja:

IVANOVCI	TEMPLARI	TEUTONCI
		
bijela, crni križ	bijela, crveni križ	bijela, crni križ

Aktivnost 15: Poučna priča (individualni rad i razgovor, 7 minuta)

Vjeroučitelj će pročitati poučnu priču.

Prećac do pobjede

Razred je skupljao bodove za zajednički izlet. Marko je želio da njegova skupina pobijedi pa je predložio da sakriju tuđe materijale prije prezentacije. „Samo želimo osvojiti izlet, cilj je dobar“, rekao je. Sara je zastala: „Ali ako do njega dođemo varanjem, što smo zapravo osvojili?“ Skupina se nije odmah složila. Netko je rekao da svi ponekad koriste prećace. Sara je predložila drugi plan: podijeliti zadatke, uvježbati izlaganje i pomoći učeniku koji se još nije snašao. Nisu osvojili najviše bodova, ali su prezentirali pošteno i zajedno. Na kraju je Marko priznao da bi mu pobjeda varanjem ostavila gorak osjećaj. Shvatio je da dobar cilj ne čini svaki put do njega dobrim.

Razgovor:

Pouka: Vrijednost cilja ne opravdava nepošten ili nasilan način njegova ostvarivanja.

Aktivnost 16: Zapišimo! (individualni rad uz zajedničku provjeru, 8 minuta)

Učenici će dopuniti tekst pojmovima iz okvira.

Ponuđene riječi: 18. • 1096. • SVETE ZEMLJE • HERETIČKE • POKORA • OSAM • URBANA • DVA • 13. • PLJAČKE • LOMAČI • CARIGRADA • NOVČANE KAZNE • 1212.

Rješenje: 1096.; Urbana; Svete zemlje; osam; dva; pljačke; Carigrada; 1212.; heretičke; 13.; pokora; novčane kazne; lomači; 18.

KRIŽARSKI RATOWI I INKVIZICIJA

18. • 1096. • SVETE ZEMLJE • HERETIČKE • POKORA • OSAM •
URBANA • DVA • 13. • PLJAČKE • LOMAČI • CARIGRADA •
NOVČANE KAZNE • 1212.

Križarski ratovi počinju _____ godine na poziv pape _____. Cilj im je oslobođenje _____ od muslimana.

Bilo ih je _____ i vodili su se tijekom _____ stoljeća. Često su donosili _____ i krvoprolića.

Osvajanje _____ dogodilo se u 4. križarskom ratu. Dječji križarski pohod bio je _____ godine.

Inkvizicija se pojavila kao odgovor na _____ pokrete i ustanovljena je u _____ stoljeću.

Kazne su bile post, _____, hodočašća i _____. Za ustrajne se navodi i spaljivanje na _____.

Inkvizicija je trajala do _____ stoljeća.

Aktivnost 17: Radna bilježnica (individualni rad uz zajedničku provjeru, približno 10 minuta)

Učenici će uz pomoć vjeroučitelja rješavati RB, str. 56–57 (mogu biti i odabrani zadatci po želji).

Aktivnost 18: Formativna provjera (frontalni rad i individualni odgovor, 6 minuta)

Vjeroučitelj čita pet rečenica u kojima je jedna riječ pogrešna. Učenici je trebaju pronaći i zamijeniti točnom.

- Križarski ratovi počinju 1296. godine. (1096.)
- Bilo je deset križarskih ratova. (Osam.)
- Dječji križarski pohod dogodio se 1312. (1212.)
- Inkvizicija je ustanovljena u 15. stoljeću. (13. stoljeću.)
- Udžbenik opisuje inkviziciju kao slavnu i radosnu pojavu. (Kao sramotnu i žalosnu pojavu.)

Aktivnost 19: Digitalni zadatci (individualni rad, rad u paru ili rad u skupinama, 10 minuta)

Nedigitalna alternativa: Učenici će složiti šest parova pojma i objašnjenja.

Rješenje: Urban II. – papa čijim pozivom 1096. počinju križarski ratovi; Sveta zemlja – prostor čije je oslobođenje navedeno kao cilj; Carigrad – razoren / osvojen u 4. križarskom ratu; 1212. – dječji križarski pohod; hereza – krivovjere; inkvizicija – istražni postupak protiv krivovjeraca.

POJAM	OBJAŠNENJE
URBAN II.	_____
SVETA ZEMLJA	_____

CARIGRAD	
1212.	
HEREZA	
INKVIZICIJA	

Aktivnost 20: Mikropauza (frontalni rad, 2 minute)

Vjeroučitelj je koristi po želji u bilo kojem trenutku sata kada opadne koncentracija učenika. To može biti vic, zagonетка, pitalica, kratka šetnja po razredu, pokret ili druga pristojna aktivnost nevezana uz vjeronaučno gradivo.

Učenici ustanu uz klupe. Vjeroučitelj polako „crtá“ u zraku četiri velika geometrijska oblika: krug, trokut, kvadrat i valovitu crtú. Učenici svaki oblik prate rukom u zraku kao u zrcalu. Završava kratkim znakom dlanom prema dolje: „sjedamo i nastavljamo“.

III. ZAVRŠNI DIO – IZRAZI (približno 7–10 minuta)

Aktualizacija:

Vjeroučitelj će odabrati dva ili tri pitanja.

Razgovor:

- Može li se silom natjerati nekoga da postane kršćanin? (Ne; vjera traži slobodan odgovor čovjeka.)
- Što ja mogu činiti da drugi povjeruju u Krista? (Svjedočiti dobrotom, poštovanjem, služenjem, razgovorom i primjerom, bez prisile.)
- Zašto je važno da zajednica prizna svoje povijesne pogreške? (Zbog istine, odgovornosti, pomirenja i sprečavanja ponavljanja zla.)

Sinteza:

Učenici će dobiti jednu netočnu rečenicu: „Ako je cilj dobar, svaki je način dopušten.“ Zajednički je ispravljaju tako da nastane rečenica koja odgovara sadržaju sata.

Mogući odgovor: „Dobar cilj ne opravdava zlo, nasilje ili prisilu; način na koji djelujemo također mora biti dobar i pravedan.“

Ako je cilj dobar, svaki je način dopušten.

Zaključak vjeroučitelja: Križarski ratovi i inkvizicija pokazuju kako se vjerska nakana može izopačiti kada se spoji s nasiljem, interesima i prisilom. Kršćansko suočavanje s poviješću uključuje istinu, kajanje i odgovornost. Isusov put ne prisiljava, nego poziva i svjedoči ljubavlju.

Samovrednovanje:

Učenici će odabrati boju semafora koja opisuje njihovo razumijevanje. Mogu boju samo zamisliti ili je diskretno pokazati prstima, bez javnoga izlaganja teškoće.

	Mogu objasniti ključne podatke i zašto dobar cilj ne opravdava nasilje.
	Razumijem glavnu poruku, ali trebam podsjetnik za neke povijesne podatke.



Trebam još objašnjenja o događajima i njihovoj moralnoj poruci.

Domaća zadaća:

Učenici će riješiti, ili dovršiti rješavanje RB, str. 56–57.

Ili:

Učenici će u bilježnicu napisati dvije rečenice pod naslovom „Dobar cilj i dobar put“ te navesti jedan nenasilan način rješavanja sukoba.

Izborna domaća zadaća: Učenici će izabrati jedan od triju viteških znakova iz digitalnoga udžbenika i nacrtati ga u bilježnicu, uz napomenu da crtež služi upoznavanju povijesti, a ne veličanju rata.

Završna molitva:

Isuse, Kralju mira, sačuvaj nas od toga da zlo nazivamo dobrom. Daj nam poniznost da priznamo pogreške, mudrost da razlikujemo namjeru od postupka i hrabrost da istinu i vjeru svjedočimo bez prisile, u ljubavi i poštovanju. Amen.

ili:

Anđele, čuvaru mili...

ili:

Učenici će poslušati pjesmu „Anđele, čuvaru mili...“; 3:36; Autor: Marinko Grubešić; Izvor: YouTube



PREPORUČENI ODABIR ZA 45 MINUTA

Dio sata / odabrana aktivnost

Vrijeme

Uvod, domaća zadaća, motivacija i najava teme	7 minuta
Aktivnost 1: Obrada teksta / sadržaja	11 minuta
Aktivnost 3: Može li se zlo opravdati dobrim ciljem?	5 minuta
Aktivnost 5: Inkvizicija – uzrok, postupak, kazne, prosudba	5 minuta
Aktivnost 12: Učimo iz umjetnosti	5 minuta
Aktivnost 16: Zapišimo!	6 minuta
Aktualizacija, sinteza, samovrednovanje i molitva	6 minuta

Ukupno: 45 minuta. Mikropauza se koristi samo po potrebi; tada se skraćuje predstavljanje skupina ili završna rasprava.

PRILOZI ZA BRZU UPORABU

Prilog 1: Kratka kontrolna lista za vjeroučitelja

- ☐ Mogu li učenici navesti početak, cilj, broj i trajanje križarskih ratova prema udžbeniku?
- ☐ Mogu li izdvojiti tragične događaje: Zadar, Carigrad i dječji pohod 1212.?
- ☐ Mogu li objasniti zašto je ustanovljena inkvizicija i razlikovati crkveni istražni postupak od izvršenja kazne državnih vlasti?
- ☐ Mogu li objasniti zašto dobar cilj ne opravdava nasilje i prisilu?
- ☐ Mogu li povezati kajanje pape Ivana Pavla II. s odgovornošću, priznanjem pogreške i obnovom Crkve?